

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

15. Ex principijs supra traditis inferuntur septem magni momenti
corollaria, quibus doctrina S. Augustini de virtutibus & operibus bonis, &
gratia & merito magnopere illustratur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

Deus occurrat, in quo summum hominis bonum constitutum sit? Non quò alie bona non sint, sed summum id dicitur, quò cuncta referantur. Qua de re non est quòd cum Christianis laboriosè disputemus, qui illud uno ore libentissimè confitentur: quamvis illam summum illius boni rationem, quam ultimis verbis tangit Augustinus, & ex Aug. & omnium etiam Gentilium Philosophorum sententia supra demonstravimus esse summo bono propriissimam, ut ad illud videlicet omnia vitæ officia referantur, non omnes satis liquè ed intelligant. Ex quo nasci necesse est non exiguam humanæ vitæ perturbationem, dum finis ultimi neglectum, qui sicut primum efficiendi principium in actibus humanis principatum tenet, nihil interesse putant ad actus quoque vitandos. Optandum profectò esset, ut humanæ Philosophiæ, quæ doctrinam Doctorum Christianæ religionis summeperè perturbavit, paulò minus viri boni eruditique tribuissent, ne ab illa celsissima, & sanctissima, constantissimaque Doctoris omnium subtilissimi doctrina, propter humanas & parvi momenti ratiunculas tam facilè & tam longe recederent. Nam si rationem quarimus, quid rationi magis consentaneum, quàm ut ille solus ad fruendum diligatur, qui solus animæ rationali fruendus est, quia solus est verus rationalis creature cibus? Hoc autem ad fruendum diligatur, quòd propter se diligitur, cui propter se inharetur, motuque animi terminato conquiescit. Si divina oracula consulimus, quid isto absolutius, generalius, atque strictius: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde, & ex tota anima, & ex tota mente? hoc est, ut sanctissimus Augustinus explicat: *Ut omnes cogitationes tuas & omnem vitam, & omnem intellectum in illum conferas, à quo habes ipsa quæ congers.* Quod nemo omnino præstare potest, quisquis aliquid præter unum Deum, sive se, sive proximum, sive corpus, sive animum, sive rationem, sive virtutis cuiuscunque moralis actum, per se & propter se diligendum & appetendum putat. Nam quòd

A in eodem loco præclarissimè profundissimus Doctor de sui ipsius dilectione dicit, multo rectius de cuiuscunque alterius creature dilectione, sive actus hominis, sive objectum eius fuerit, dicendum est: *Si se propter se diligit, non se refert ad Deum, sed ad seipsum conversus non ad incommutabile aliquid convertitur.* Et propterea cum defectu aliquo se fruatur. Quem defectum in Epistola quinquagesima sexta superbiam vocat, ut ante diximus. Hoc igitur summo dilectionis præcepto, omnis Philosophia moritur, omnis subtilitas disputandi pro voluptatibus, pro primis naturæ, pro virtutibus, pro honestis officiis, propter se appetendis evacuatur. Ut iterum divinissimus ille Doctorum coryphæus: *Cum autem toto corde, tota anima, tota mente, nullam vitæ nostræ partem relinquit, quæ vacare debeat, & quæ locum dare ut ultra se veniat frui: sed quicquid aliud diligendum venerit in animum, illuc rapiatur, quò totus dilectionis impetus currit.* Nihil igitur omnino, neque voluptas, nec res ulla temporalis, nec virtus ipsa potest esse officiorum bonorum finis: sed in illum solum animum transire, & in eo solo requiescere in re qualibet appetenda debet, qui sicut *Fons est nostræ beatitudinis, ita a omni appetitione est finis.* Hic finis est, non autem officium, quò docet Augustinus contra Iulianum à vitio discernendas esse virtutes: ita videlicet, ut *omnis faciat homo aliquid, ubi peccare non videtur, si non propter hoc facit, propter quòd facere debet, & facere debet vera sapientia præcipit, id est, ut ex professo tradit, propter istum verum Deum, peccata vincatur, quia est officio videtur bonum. Ipso non recto sine peccatum est. Sicut autem officium quodlibet, ipso recto sine deficiente peccatum est; ita quoque virtus, quæ quodlibet officium imperatur, ipso recto sine deficiente vitium potius quàm vera virtus est. Neque enim est vera virtus, nisi quæ ad eam finem tendit, quò melius non est, hoc est, fons omnis veræ iustitiæ Deus: cuius unius animi intellectualis incorporei, & se hinc potest, amplexu, hoc est, amplexu amoris, veris impletur, secundaturque virtutibus.*

CAPVT XV.

Ex principijs supra traditis inferuntur septem magni momenti collaria, quibus doctrina sancti Augustini de virtutibus, & operibus bonis, & gratia, & meritis magnoperè illustratur.

QUAMOBREM cum omnium officiorum cuiuscunque virtutis tam inseparabilis cum isto fine nexus sit, ut sine illo nullo pacto bona, sed peccata sint; & virtutes ad quodlibet adipiscendum vel tenendum nisi ad Deum referantur, etiam ipsa vitæ sint potius, quàm virtutes; jam facilè vera ratio intelligitur. Primò, cur Augustinus doceat, virtutem non esse aliud nisi amorem Dei. Nimirum, quia virtus non in officij, sed in finis amore sita est, tanquam ex quo offi-

A cium imperari, & ad quem intentione voluntatis retorqueri debet. Finis autem istius ultimi, Dei inquam solius, dilectionem virtutem esse, doctrina sanctissimi Doctoris solemnissima est, quam alio oportuniori loco asserturi sumus. Hic eam uno alterove testimonio perstringere præsentis instituto satis est. Sic ergo loquitur in Epistola quinquagesima secunda: *Quamquam & in hac vita virtus non est, nisi eligere quòd diligendum est. Id eligere, prudentia est; nullus inde averti molestus, fortitudo est; nullus illecebris, temperan-*

Aug. de civ. d. 22.
Lib. 1. de do. c. 12.
Epist. 52.

Lib. 1. de do. c. 12.
Epist. 52.
Lib. 10. de civ. d. 4.
Lib. 7. de civ. d. 12.
Lib. 10. c. 4.

INNO
CENTI

via est; nulla superbia, iustitia est. Quid autem eligamus quod precipue diligamus, nisi quod nihil melius invenimus? Hoc Deus est &c. Et libro de moribus Ecclesie: Quid erit optimum hominis, nisi cui habere certum non valemus, nisi dilectione, amore, charitate. Quod si virtus ad beatam vitam non ducit, nihil omnino esse virtutem affirmaverim, nisi summum amorem Dei. Nam que illud, quod quadripartita dicitur virtus, ex ipsius amoris vario quodam affectu, quantum intelligo, ducitur. Quod mox demonstrat præclarissime, & in alijs locis ubertius & à fundamentis docet. Quod si virtus nihil est aliud, nisi amor Dei, & ejus quadripartita divisio nihil nisi quadruplex quidam divini amoris affectus, jam à radicibus patet, sine isto amore Dei, tanquam omnis officij & appetitionis terminus, nullam omnino esse, vel esse posse virtutem.

Secundo, hæc consequenter vera genuinaque ratio est, cur ad omnem virtutem, sicut & ad opus bonum fides ex Augustini doctrina necessaria sit. Fides enim istum amorem veluti finis necessarii intentionem ostendere, dirigere, firmare debet, fides pro impetrando amore auxilium impetrare. Non enim tantummodo sciendum est, quale sit istud bonum, quod præ omnibus in virtutis officijs diligendum est, ne alioquin idolum humanæ cogitationis pro vero Deo diligatur, sed etiam quo pacto, quo scopo, quo auxilio diligendum sit; ne vel viribus suis fidendo fastum animi sui pro Deo diligat, vel amore gravitum adulterando, dum in Deum se surgere putat, cadat. Vnde Philosophorum omnium opiniones de officiorum & bonorum sine radicibus extirpaturus optimè Augustinus dicit: Si ergo queratur à nobis, quid Civitas Dei de his singulis interrogata respondeat, ac primum de nobis bonorum maiorum, quid sentiat, respundet, vitam æternam (quæ non est aliud nisi Deus) esse summum bonum; æternam verò mortem summum malum. r. inde ad illam adipsendam, istamque vivendam, r. ad nobis esse vivendum. Propter quod scriptum est: iustus ex fide vivit: quoniam ne, ut bonum nostrum iam videmus, unde oportet ut à edendo quaramus; neque ipsum rectè vivere nobis ex nobis est, nisi credentes adiuver, & orantes, qui & ipsa n. fidem dedit, quæ nos ab illo adervandos esse credamus. Et libro quarto contra Iulianum: Hoc summum bonum præstari hominibus non potest, nisi per Christum, & hunc crucifixum, cuius morte mors vincitur, cuius vulneribus natura nostra sanatur. Ideoque iustus ex fide Christi vivit. Ex hac enim fide prudenter, fortiter, temperanter, & iuste, ac per hoc hinc omnibus veris virtutibus rectè sapienterque vivit, quia fideliter vivit. Vnde infra, ut sint opera bona, dicit opus esse ut fiant intentione fidei bona, hoc est, eius quæ per dilectionem operatur. Nam juxta ejus doctrinam, bonum opus intentio facit, intentionem fides dirigit. Vnde alibi: male vivitur, si de Deo non bene creditur. Et in Psalmum 67. Ea sola bona opera dicenda sunt, quæ sunt per dilectionem Dei. Hac autem necesse est ut antecedat

A fides, ut inde ista, non ab istis incipiat illa: quoniam nullus operatur per dilectionem Dei, nisi prius credat in Deum. Quod ibidem latius tradit.

Terzio, hæc ulterius genuina verissimaque ratio est, cur constanter doceat, nullam virtutem esse posse sine vera religione, & cultu, & pietate in Deum. Vera virtutes, nisi in eis quibus vera inest pietas, esse non possunt. Et mox, Paulus de his qui secundam veram pietatem viderent, & ideo virtutes quas haberent veras haberent, ait &c. Et libro quinto ejusdem operis: Dum illud constat inter omnes vera nec pios, neminem sine vera pietate, id est, veri Dei, vero cultu, veram posse habere virtutem: nec veram esse posse, quando gloria servit humana. Et alibi simili omnino sensu dicit, non esse virtutes veras nisi ad fidem referantur, quæ pietatis omnis basis est. Nunc librum istum ita laudamus, ut admonemus, quod iustus ex fide vivit: quæ fides per dilectionem Dei, qui scilicet omnis virtutis fons & finis est, operatur, ita ut virtutes quoque ipsæ, quibus prudenter, fortiter, temperanter, iustè, vivitur, omnes ad eandem referantur fidem. Non enim aliter poterunt vera esse virtutes. Quod statim initio sequentis libri velut rectè à se traditum repetit. Quæ omnia non alia ex causa docet Augustinus, quam quia pietas, quæ una colitur Deus, non est aliud Augustino nisi ipsissimus ille amor Dei, qui ipsa virtus est, fideque velut rectrice nititur. Quid est pietas, nisi Dei cultus? Et unde ille colitur, nisi charitate? Charitas igitur de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta magna & vera virtus est, quia ipsa est & finis precepti. Et in alia Epistola: Porro pietas cultus Dei est, nec colitur nisi adorando: ac per hoc sapientia est charitas Dei. Et simul uno complexu, cultum, religionem, pietatem, servitutemque totam in unam Dei dilectionem redigens, Hic est, inquit. Dei cultus, hæc vera religio, vera hæc pietas, hæc tantum Deo debita servitio.

Quarto, hinc vera quoque patet ratio, cur tantoperè reprehendat illam divisionem virtutum & affectuum, per quos dicebat Iulianus, nos esse aut fructuosè aut sterilitè bonos, hoc est, ut iam Scholastici nonnulli docent, & ut ipse Iulianus explicabat, qui ad vitam æternam consequendam prodesse, aut non prodesse. Cùm enim nulla virtus aut sit aut esse possit, quæ non faciat opus bonum ex fide atque dilectione veri Dei, ad quem omne opus virtutis referri debet, & si non referatur, ipsa non rectè sine peccato est, impossibile est virtutè ullam esse sterilem. Fides enim & amor Dei sterilis æternæ vitæ esse nullo modo potest: Sed si sterilis est, non jam virtus, sed vitium dici debet. Et si opus est sterile, non bonum, sed malum erit. Fieri enim non potest, inquit, ut sterilitè boni sumus: sed boni non sumus quod sterilitè sumus. Arbor enim bona bonos fructus facit. Nullo modo igitur homines sunt sterilitè boni: sed qui boni non sunt, possunt esse alij minus alij magis mali. Et de operibus arborum hujusmodi sterilitium: Quomodo, obsecro, non aut iocaris in his disputationibus, aut deliras, qui sterilitum fructus arborum laudas. Qui utique aut nulli sunt, aut si mali sunt,

Lib. de moribus Ecclesie. c. 4. & 5.

Lib. 2. de lib. arb. & alibi sapim.

Lib. 19. de Civit. c. 4.

Lib. 4. contra Iul. c. 3.

In Psal. 31.

Lib. 5. de Civit. cap. 10.

In Psal. 67.

Handwritten note: *Lib. de moribus Ecclesie*

sunt, laudandi non sunt: aut si fructus boni sunt, profusio steriles arbores non sunt: imò & bona sunt, quarum fructus & boni sunt, & debent Deo placere &c.

Yl. infra
lib. 1. de
gra. Christi
lib. 2. ad
Rom. c. 9.

Quintò, hinc vera liquet ratio, cur Augustinus semper doceat, opus bonum, hoc ipso quo bonum est, quantumcumque exiguum, ex gratia Christi necessario debere fieri: hoc ipso quoque esse meritorium apud Deum. Loca sunt innumera: sed quia alterius disputationis erit, hic pro bonis operibus unus locus sufficit: Nulla bona facit homo, quæ non facit Deus ut faciat homo. Proinde cupiditas boni non homini à Domino esset, si bonum non esset: si autem bonum est, non nisi ab illo nobis est, qui summè atque incommutabiliter bonus est. Pro merito verò cuiuscumque operis boni, imò etiam pro gratiâ ad omne opus bonum necessaria, est Canon Arausicanus ex eius lucubracionibus aduersus Iulianum sumptus: Debetur merces bonis operibus, si fiant; sed gratia quæ non debetur, præcedit ut fiant. Causa manifesta est ex ijs quæ deducta sunt. Cùm enim fides ac dilectio Dei iuxta Augustini doctrinam constantissimam & iuxta Catholicam fidem haberi non possit sine gratia Dei, opus etiam bonum quod sine illis esse non potest, ex gratia Dei necessario fluere debet, & vi merendi carere non potest.

Canon 18.

Ep. 4. 3.
infra.

Sextò, hinc patet genuinus illorum verborum sensus, quibus utitur contra Iulianum: Certe quoniam saltem concedit, opera infidelium, quæ tibi eorum videntur bona, non tamen eos ad salutem sempiternam regnumque perducere: scito nos illud bonum hominum dicere, illam voluntatem bonam, illud opus bonum sine Dei gratia, quæ datur per unum mediatorem Dei & hominum, nemini posse conferri, per quod solum homo potest ad æternum Dei donum regnumque perducit. Non enim his verbis duplex opus bonum, duplicemque voluntatem bonam statuit, unam æternæ vitæ meritoriam, alteram non, & ad illud dumtaxat, non ad hoc gratiam Dei esse necessariam. Sic enim totam illam prolixamque disputationem contra Iuliani sententiam retractaret, & everteret, quia omnibus principijs suis contradiceret: sed Iulianum isto modo ex propria confessione convincit. Cùm enim fateretur, opera quæ dicebat bona infidelium non eos posse ad salutem sempiternam regnumque perducere, finita erat istius confessione veritatis tota disputatio: eo quòd Augustinus nullum omninò agnosceret bonum hominum, nullum opus bonum, nullam voluntatem bonam, nisi ex intentione fidei bonæ, hoc est, eius quæ per dilectionem operatur, ut verbis immediate præcedentibus dixerat; totaque disputatione contentis viribus asseruerat. Quidquid reliquum Iulianus vocaret opus bonum, Augustino non solum non erat bonum, sed profusum malum, peccatum, iniustitia, reatus, (quibus epithetis in illa congeratione utitur) ignibus puniendus. Quod Augustinus ipse statim in istum eundem profusum modum explicat, dum dicit, quòd illa Iuliani opera

A non facit voluntas bona, sed infidelis & impia; quòd ea facit amor mundi, amor suæ creaturis, qui non est à Deo; quòd creatoris mundi nemo potest bonè uti sine amore creatoris, & quòd hic non potest esse nisi à Patre per Iesum Christum. Quæ sunt ipsissima principia, ex quibus iuxta doctrinam eius demonstravimus, nullam esse posse virtutem veram, nullum opus bonum, nullum veræ virtutis officium sine peccato factum, nisi in Deum fidei bonæ intentione referatur.

Denique hinc vera quoque patet ratio, cur Augustinus de operibus bonis disputans subinde adiciat illas limitationes, opus sicut oportet, opus fidei, veræ pietatis, religionis, condicentis ad vitam æternam, ad salutem, opus meritorium, virtutis veræ, virtutis piæ, & similia. Huiusmodi enim paræles non limitationes operum verè bonorum seu non malorum sunt, sed explicationes. Distinguantur enim non ab alijs operibus vel virtutibus verè bonis, cuiusmodi nulla esse constantissimè tradit, sed ab illis virtutibus & operibus, quæ videntur esse, & non sunt bona, à virtutibus, inquam, & operibus quorūcumque infidelium, quæ Iulianus & Magister eius Pelagius velut veras virtutes, velut opera recta, & sine peccato facta laudabat; cùm iuxta doctrinam Augustini omnia fierent ex virtute civili, non verà; ex Babylonia dilectione; ex amore huius mundi, qui non est à Deo. Ve igitur nulla lectoribus relinqueretur ambiguitas, de qualibus virtutibus & operibus bonis loqueretur, illa tribuit eis epitheta, quæ solis & omnibus veris virtutibus, & verè bonis operibus congruunt, & per quæ ab omnibus præstigijs Pelagianis liberantur. Sicut enim ferebantur, virtutes & opera religionis, pietatis fidei, meritoria æternæ vitæ, & huiusmodi ab infidelibus nullo pacto posse haberi aut fieri; ita opera eorum bona esse pietatis æternæque vitæ sterilia: Augustinus contra, sicut constabat ea non esse pietatis, religionis, æternæque vitæ meritoria, sed sterilia; ita non esse virtutes veras, nec opera verè sed specie tantum tenus bona, ex mundi cupiditate potiundi vel amittendi timore promanantia, & propterea ipso non recto sine esse peccata, Pia enim vitius, inquit, est utilis virtus, ad vitam scilicet, imò ipsa est veræ & sola virtus dicenda, quæ non militat typho, sed Deo.

vide lib. 5. de gratia Christi salutis infra

lib. 4. c. 3.

lib. 2. ad Rom. c. 9.

Serm. natal. Cap. 1. E. milij in app.

Ista igitur septem corollaria hic breviter indicata volui, quæ alibi latius pleraque tractanda sunt, ut facies magnæ partis doctrinæ sancti Augustini uno intuitu lectorum oculis subijceretur, & intelligerent, ex quibus principijs ista dogmata, quæ passim in scriptis eius obvia sunt, religata penderent. Quorum ignoracione factum est, ut Scholasticis altercantibus mirum in modum, & plus quam dici aut credi potest, Augustini doctrina de gratia & bonis operibus, & meritis obscurata & perturbata sit, dum certatim pro suo quisque genio, & libertate, & opinione figmenta nova comminiscitur, ut ejus doctrinam ad suam

STINW
SINI

quam apert sententiam & scopum, quorum nullum in Augustino vestigium reperiri potest. Nimirum, ne Philosophia Peripateticorum atque Stoicorum de virtutibus atque operibus bonis pessum iret, imprudenter à viris doctis & bonis manus Augustino injectæ sunt: ut venerabilis canities doctrinæ ipsius, quæ post septingentos aut octingentos annos per mortem ejus pura atque inviolata per manus & scripta discipulorum tradebatur, novis interpretationibus in Ecclesia

Christiana ad illud usque tempus inauditis depravata loco cederet. Nimia quippe Gentilium Philosophia sicut hæreses in impijs hominibus peperit, ita opiniones Ecclesiastica doctrinæ sepe periculosas in viris bonis dum nesciunt pretiosum à vili separare, nec animadvertunt, in quo Gentilium vanitas alienata à vita Dei & cognitione veri finis boni, ex damnationis antiquæ poenâ defecerit, & à Christiana luce superetur.

CAPVT XVI.

Semina virtutum utrum insint naturaliter?

QUID jam de seminibus virtutum ex Augustini principijs dicendum sit contra Cassianum, ceterosque Semi-Pelagiani erroris alleclas, non est difficile intelligere. Cum enim duo possint juxta doctrinam supra traditam in virtute spectari, officium quod fit, & finis propter quem fit, si officium nudè consideretur, nullum inconueniens est, virtutum quarundam semina eatenus inesse naturaliter, quatenus homo multa in agendis rebus recta officia & sentire & suscipere potest. Nam ex ista radice plurima vitæ bonæ præcepta à Gentilibus Philosophis agnita, tradita & observata sunt. Hinc ille præclaræ & utiles Aristotelis, Tullij, Senecæ, aliorumque plurimorum de virtutibus seu virtutum officijs disputationes atque lucubrationes. Hinc illa quorundam præcipuè Romanorum opera quasi bona, qui laudabiliter officio tenus præclarissimè vixerunt. Hujusmodi virtutum semina non distiterunt in infidelibus Augustinus, sed libenter agnoscit. Nam inde sunt illa testimonia, quæ superius alterius causâ difficultatis adducta sunt: Quorum etiam impiorum, nec Deum verum veraciter iusteq, colentium, quadam tamen facta vel legimus, vel novimus, vel audimus, quæ secundum iustitia regulam non solum vituperare non possumus, verum etiam merito rectèque laudamus. Et mox iterum: Non usque adeo in anima humana imago Dei terrenorum affectuum labe detrita est, ut nulla in ea vel lineamenta extrema remanserint, ut merito dici possit, etiam in ipsa impietate vita sua facere aliqua legis, vel sapere. Cujusmodi plura ibidem tradit. Nam tale virtutum operumque bonorum semen non est aliud quàm ipsa natura rationalis, quatenus est imago Dei, in qua naturæ lex, non omnino deleta est, ut proximè citatis verbis indicat: seu quatenus Synderesi bonorum malorumque perceptrice & iudicatrice prædita est. Vnde in eodem loco: Non omnimodo deletum est, quod ibi per imaginem Dei, cum crearetur, impressum est. Et paulò inferiùs: Quam imaginem non penitus impietas aboleverat. Nam remanserat utique, quod anima hominis nisi rationalis esse non potest. Et rursum: Nam & ipsi homines erunt, & vsilla natura inerat eis, quæ legitimam

aliquid anima rationalis & sentit & facit. In quibus testimonijs facta illa laudabilia, & aliqua legis, seu legitima quæ homo naturaliter sapit, non sunt aliud nisi illa moralium virtutum officia, de quibus Philosophi tam multa præclarè disputarunt & præceperunt; quorum etiam Romani tali quæ observatione claruerunt. Nec Augustinus tantum, sed & alij nonnulli sancti Patres naturalia virtutum semina in humana natura posuerunt. S. Iohannes Damascenus naturales virtutes vocat, & naturaliter & æquè omnibus inesse. Sanctus Basiliius omnium mandatorum, quæ a Deo accepimus, virtutes in nobis ipsis insitas non gerere tradit. Hieronymus, neminem non habere semina in se sapientia, & iustitia, reliquarumque virtutum. Sed, ut dixi, omnes isti officia illa bona respectant, temperanter vivendum, & similia, cuiusmodi faciendâ esse docet lex scripta in cordibus hominum, quam ne ipsa quidem delectat iniquitas. Quæ quidem officia, nisi propter illum finem fiant, propter quem faciendâ esse vera sapientia præcipit, quamvis operibus quæ fiunt bona videantur, ipso non recto fine peccata sunt. Officium enim quasi corpus virtutis est, quod sine veluti formâ animari debet: quo deficiente manet officium quasi materia sine forma sua, quasi cadaver animâ destitutum. Quapropter si finem consideremus, qui in virtute suis momentis ponderandâ præcipuus est, nullum semen cuiuscunque virtutis in humana natura reliquum reperiri potest. Finis enim ille non est aliud, ut fuscè declaravimus, nisi Deus intentione fidei bonæ diligendus. Illius autem & credendi & diligendi omnis omnino scintilla per peccatum, omnis fomes extinctus est: juxta illud absolutissimum Augustini: Liberum arbitrium ad diligendum Deum primi peccati granditate perdidimus. Non enim tantum ad perfectionem virtutis ita consideratè comparandâ infirmata natura est, sed etiam ad qualemcunque & quantamcunque exiguam ejus inchoationem. Eadem enim omnino ratio est, in isto sensu, virtutis, & seminis ejus: hoc est, perfectionis & quantulacunque inchoationis ejus. Amor enim illius finis, cuius unius in corpore complexu

De Spirit
& list. a. 17.

Cap. 28.

Ibid.

Ibid.